

REPUBLICA MOLDOVA

RAIONUL LEOVA

SATUL BOROGANI

RAPORT DE ACTIVITATE A APL BOROGANI
pentru 2020

Prezentat în cadrul

Sedinței CONSILIULUI LOCAL BOROGANI
2021

Stimați consilieri, invitați, oaspeți!

Acum că anul 2020 s-a încheiat, putem trage o linie, pentru a însuma rezultatele obținute în activitățile pe care le-am desfășurat, să tragem niște concluzii, să stabilim punctele forte ale activității ce au asigurat succesul, dar și să menționăm punctele slabe ce au fost motivele insucceselor, în același timp, să învățăm niște lecții, ce ne vor fi de folos în activitatea din anul ce a început.

În conformitate cu prevederile Legii privind Administrația Publică Locală, articolul 29, Vă prezint Raportul cu privire la starea economico- socială și de mediu a satului Borogani. Raportul conține momentul bilanțului, ce se referă la capacitatea efectivă a administrației publice locale de a rezolva cu responsabilitate treburile publice și de a gestiona patrimoniul localității în interesul comunității locale pe principiile autonomiei locale.

Consider că prezentarea raportului anual de activitate este nu doar o datorie a noastră, ci și o necesitate, această lucrare reprezentând un instrument prin care cetățenii satului Borogani sunt informați despre modul și eficiența rezolvării treburilor publice, în contextul preocupării pentru o reală deschidere și transparență a instituției noastre, și nu o lucrare care să aibă scopul ca primarul să se laude, așa cum pretind unii.

Onorată asistență! De o bună vreme, vreo 20 de ani încoace, cuvântul „criză” este pe buzele tuturor, iar efectele ei le resimțim cu toții, și anume: lipsa locurilor de muncă bine plătite, fapt ce a motivat plecarea oamenilor, în special a tinerilor, persoanelor apte de muncă, la muncă și cu traiul peste hotare, iar drept urmare a acestui fenomen, ne confruntăm cu foarte multe probleme: creșterea infracțiunilor în rândurile minorilor rămași fără îngrijirea părintească, lipsa acută de specialiști calificați în toate domeniile, inclusiv în administrația publică locală. În mare parte am rămas în teritoriu cu pensionari bolnavi. De asemenea, avem un mediu de afaceri „în suferință”, și altele.

Chiar dacă administrația publică locală nu poate să desfășoare activitate economică sau să creeze locuri de muncă, ea poate să impulsioneze dezvoltarea economică locală prin crearea condițiilor la nivel local pentru antreprenori, ea are scopul să asigure condițiile unui trai decent, astfel încât cetățenii să beneficieze de facilitățile obligatorii într-un sat. Este extrem de dificil de muncit în administrația publică locală în condițiile care s-au creat astăzi: cu un buget mic, dar cu mari și multe probleme, cu un număr foarte mic de cetățeni angajați legal în câmpul muncii, cu o scăzută inițiativă locală de a relansa activitățile economice, pe fondul activității dezorganizate, haotice a agenților economici. Dar, chiar și în aceste condiții, programul pe care mi l-am asumat, venind la primărie este unul eficient, un program care schimbă spre bine fața satului nostru.

Astfel, din 2015 încoace, inclusiv 2020, în satul Borogani au fost derulate o serie de investiții, au fost dezvoltate o serie de servicii, toate având drept scop transformarea satului nostru într-un loc civilizat în care să domnească ordinea, curățenia și bunul simț. Despre multe dintre ele v-am comunicat în cadrul adunărilor generale din anii 2016, 2017, 2018 și 2019. Astăzi am să mă refer la activitățile întreprinse în anul 2020. Totodată țin să menționez că rapoartele cu privire la activitatea primăriei și a primarului pentru anii 2015-2019 le puteți citi în întregime pe pagina web a primăriei: www.borogani.sat.md.

Anul 2020 a fost un an extrem de dificil. În linii mari, putem spune că 2020 a fost marcat de trei crize: epidemiologică, determinată de pandemia COVID-19, economică, determinată la fel de pandemie, dar amplificată și de seceta severă din vară, care a afectat grav agricultura, și a treia- criza politică, legată de legitimitatea parlamentară și de alegerile prezidențiale. Toate acestea au avut efecte distructive, nu numai asupra sănătății, economiei, dar și asupra procesului de implementare a proiectelor în derulare la nivel local. Astfel, din cauza că au scăzut consumul intern și cel extern, s-au redus substanțial investițiile. Din cauza restricțiilor legate de COVID-19, a fost perturbată activitatea tuturor instituțiilor statului, inclusiv a APL. Lucrurile în 2020 s-au întâmplat mult mai lent și mai anevoios decât în alți ani. Cu alte cuvinte, anul 2020 a fost plin de stres, incertitudine, contradicție, constrângere, etc.

Cu toate acestea, în ciuda pandemiei, a crizelor și restricțiilor, am demonstrat performanță, am înregistrat noi și mari reușite.

Am reușit grație perseverenței, bunei organizări, eforturilor comune ale tuturor instituțiilor din teritoriu și, nu în ultimul rând, implicării, participării locuitorilor adulți, elevilor, tinerilor din sat. De aceea, de la bun început doresc să mulțumesc tuturor pentru implicare și pentru sprijinul acordat.

APL Borogani este reprezentată de Primărie și Consiliul Local. În activitatea de zi cu zi, randamentul unei munci eficiente se datorează în mare parte lucrului în echipă. Pentru început am să vorbesc despre angajații primăriei. Echipa de specialiști ai primăriei nu este deloc numeroasă. De aceea,

vreau să atrag atenția că e destul de dificil să facem față cerințelor și atribuțiilor acordate prin lege atunci când nu numai că nu ai resurse financiare, dar nici resurse umane.

Așadar, în statele de personal ale primăriei sunt 6 unități: primar cu aparatul de 5 unități, cu statut de funcționari publici, dintre care 1 secretar al Consiliului Local, 1 percepător fiscal, 1 specialist principal în reglementarea regimului funciar (angajat prin concurs la 22.06.2020), 1 contabil-șef, 0,5- specialist recrutare și 0,5 – specialist în relații cu publicul și atragerea fondurilor, (angajat prin concurs la.17.02.2020). Pe lângă Primărie activează serviciul de Asistență Socială cu 1,5 unități. Dacă e să analizăm personalul din perspectiva vârstei, atunci vârsta medie a funcționarilor publici ai Primăriei Borogani este de 48 de ani, dintre care 1 de vârstă pensionară. Cel mai tânăr angajat are 27 de ani. Dacă e să analizăm în aspectul de gender, atunci 6 din 7 angajați sunt femei. La capitolul personal avem 2 mari probleme:

- Funcțiile din aparatul primarului nu sunt atractive pentru bărbați;
- Funcțiile din aparatul primarului nu sunt atractive pentru tineri;

N.B. Din observațiile făcute pe parcursul activității, aceste locuri de muncă nu sunt atractive pe motiv că salariile sunt foarte mici, raportate la salariile din alte domenii de activitate, precum și la prețurile de consum și, nu în ultimul rând, la cerințele postului și sarcinile incluse în fișa de post. De aceea oamenii aleg să se angajeze în domeniile mai bine plătite sau să plece la muncă peste hotare.

Conform statutului, atribuțiilor legale, Consiliul Local este organul local DELIBERATIV, adică organul care primește decizii, în conformitate cu legislația în vigoare (Parlamentul satului), iar primarul, împreună cu funcționarii primăriei este organul executiv local, adică execută, îndeplinește deciziile aprobate de consiliu (Guvernul satului).

Cu referire la componența Consiliului Local Borogani

În urma scrutinului din 20 octombrie 2019 în componența Consiliului Local Borogani au acces următorii consilieri:

1. Jalbă Vasilisa
2. Paiu Vasile
3. Talai Viorica
4. Talai Tudor
5. Culeac Elena
6. Ciobotaru Victor
7. Butnariuc Svetlana
8. Basarab Ludmila
9. Sandu Elena
10. Talai Dumitru
11. Cacealapa Mihail
12. Puzderi Lilia
13. Gemănoaie Svetlana

Ulterior, dna Gemănoaie Svetlana a depus mandatul de consilier și conform deciziei CEC mandatul de consilier local a fost primit de către Carp Victor.

În 2020 au avut loc următoarele modificări în componența consiliului:

- A primit mandat de consilier Jalbă Victoria, în legătură cu încetarea înainte de termen a mandatului de consilier a dlui Paiu Vasile, în urma decesului;
- A primit mandat de consilier Ciobotaru Victorin, în legătură cu depunerea mandatului de către Ciobotaru Victor;

După cum știți, în gestiunea Primăriei sunt 5 instituții din teritoriu, și anume:

1. Grădinița „Andrieș”;
2. Casa de Cultură;
3. Muzeul;
4. Bibliotecile: biblioteca publică și cea pentru copii;
5. Colectivul –model „Busuioac Moldovenesc” care activează pe lângă Casa de Cultură.

În afară de aceste instituții, activitatea cărora este gestionată, monitorizată de către primărie, în teritoriu mai activează:

1. Liceul Teoretic „Grigore Vieru”;
2. Gimnaziul „Vasile Badiu”;
3. Centrul de Sănătate.

Aceste instituții sunt la autogestiune, adică își planifică și cheltuie sursele financiare independent, precum și își planifică și desfășoară activitatea statutară independent. Primăria și aceste instituții sunt în relație de colaborare, și nu de subordonare.

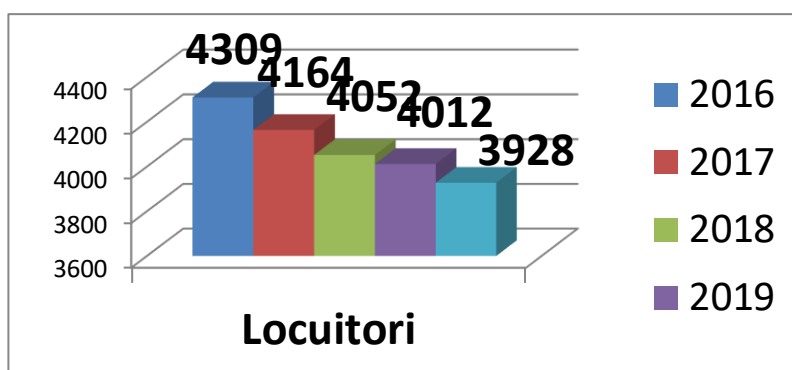
În afară de instituțiile menționate mai sus, în teritoriu activează și Oficiul Poștal care se subordonează filialei Leova a Î.S. „Poșta Moldovei” și Postul de Poliție care se subordonează Inspectoratului de Poliție Leova cu care Primăria colaborează în vederea acordării de servicii calitative cetățenilor din sat.

Una dintre obligațiunile fundamentale ale Administrației Publice Locale este gospodărirea eficientă a patrimoniului sau a bogățiilor, proprietăților localității.

Așadar, ce patrimoniu are satul Borogani?

În primul rând, cel uman:

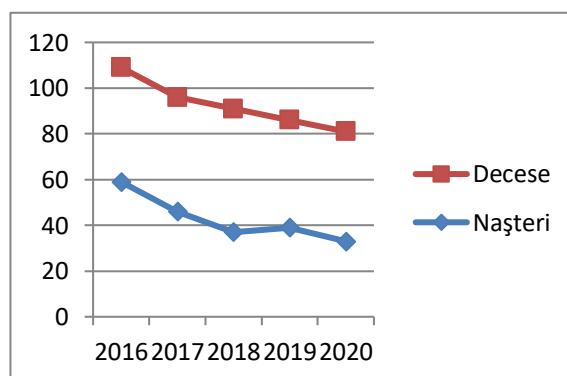
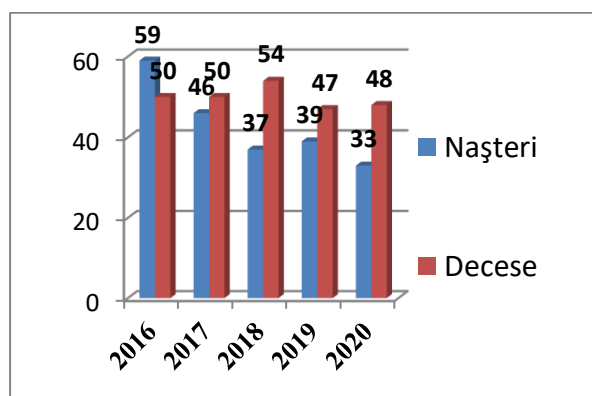
În localitatea Borogani la 1 ianuarie 2020 sunt puși la evidență 3928 de cetățeni. Numărul locuitorilor este în scădere, comparativ cu 4.309 în 2015,



Avem 1.276 de gospodării.

Situația demografică în ultimii cinci ani a fost determinată de o scădere a populației, și chiar dacă până în 2016 ne mai încuraja faptul că prevalau nașterile, atunci în 2017, 2018, 2019, inclusiv 2020, decesele au depășit nașterile, în 2018 și 2020, considerabil. În total în ultimii cinci ani s-au născut 217 și au decedat 249 persoane:

| | Anul 2016 | Anul 2017 | Anul 2018 | Anul 2019 | 2020 | TOTAL |
|-------------|-----------|-----------|-----------|-----------|------|------------|
| Ș-au născut | 59 | 46 | 37 | 39 | 36 | 217 |
| Au decedat | 50 | 50 | 54 | 47 | 48 | 249 |
| Căsătorii | 23 | 16 | 20 | 22 | 14 | 95 |



**Patrimoniul funciar, adică pământ, terenuri.
Cadastrul Funciar al UAT Borogani**

| | <i>Destinația</i> | <i>2019</i> | <i>2020</i> | <i>S-a mărit</i> | <i>S-a micșorat</i> |
|----|---|--|--|------------------|---------------------------------|
| 1. | Suprafața totală a unității administrativ-teritoriale Borogani | 6543,72 ha. | 6543,72 ha. | | |
| 2. | Terenuri cu destinație agricolă: inclusiv: <i>Arabil</i> <i>Pârloage</i> <i>Plantații multianuale</i> <i>Alte terenuri</i> | 4033,9 ha <i>3429,74 ha</i> <i>274,21 ha</i> <i>300,72 ha</i> <i>29,22 ha</i> | 4033,9 ha <i>3555,16 ha</i> <i>164,21 ha</i> <i>285,30 ha</i> <i>29,22 ha</i> | <i>125,4 ha</i> | <i>110 ha</i> <i>15,4 ha</i> |
| 3. | Terenurile satelor, orașelor: | 298,52 ha | 298,52 ha | | |
| 4. | Terenurile destinate industriei, transportului, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale | 19,18 ha | 19,18 ha | | |
| 5. | Terenurile fondului silvic- | 764,01 ha | 764,01 ha | | |
| 6. | Terenurile fondului apelor- | 118,57 ha | 118,57 ha | | |
| 7. | Terenurile fondului de rezervă- | 1309,55 ha | 1309,55 ha | | |

Pe teritoriul localității își desfășoară activitatea 8 G.Ț care prelucrează **1231 ha** dintre care:

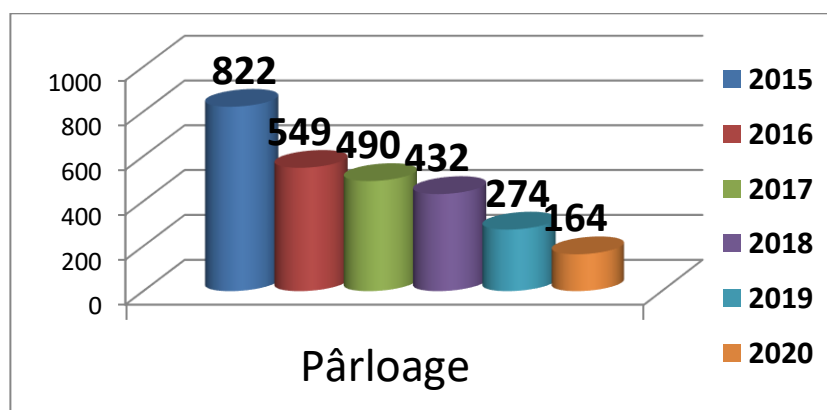
- terenuri proprietate a cetățenilor- 1021,74 ha
- terenuri proprietate a primăriei- 61,26 ha
- terenuri proprii -148 ha.

SRL-urile sunt 18 la număr care au în folosință o suprafață totală de **1561,2 ha**, dintre care:

- terenuri proprietate a cetățenilor- 1420,02 ha
- terenuri proprietate a primăriei- 102,18 ha
- terenuri proprii -39 ha.

APL are în proprietate 5 bazine acvatice, cu suprafața totală de 90,62 ha, 3 dintre ele fiind gestionate de către agenți economici din teritoriu, cu suprafața de 74,5 ha.

Una dintre condițiile ca pământul să fie cu adevărat o SURSĂ DE VENIT este că el trebuie să fie prelucrat. În acest sens, în ultimii șase ani se atestă o dinamică pozitivă. Din diagrama propusă observați că din an în an suprafețele neprelucrate devin tot mai mici:



Patrimoniul financiar, adică bani.

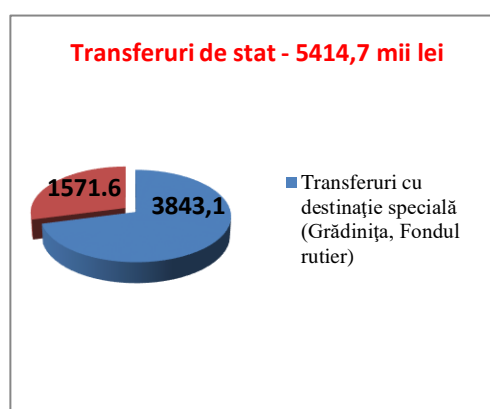
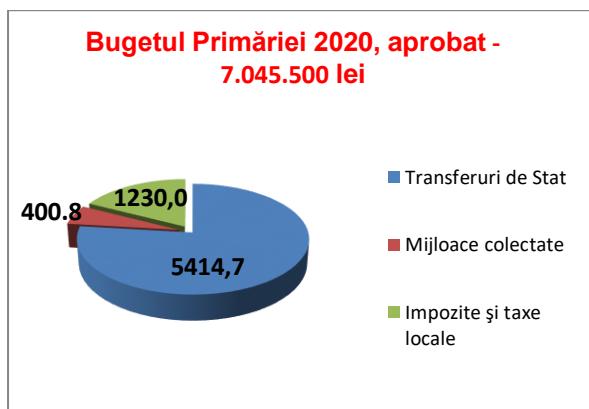
Ca noțiuni, vom analiza bugetul în 3 aspecte: bugetul aprobat, bugetul precizat, bugetul realizat. De asemenea, vom analiza bugetul și referitor la venituri, și referitor la cheltuieli.

Bugetul primăriei a fost aprobat pentru anul 2020 prin Decizia Consiliului local nr. 7.10 din 08.12.2019 la partea de venituri în sumă de 7045.5 mii lei, dintre care transferuri de stat - 5414,7, inclusiv transferuri cu destinație specială 3843.1 mii lei, inclusiv 472,0 lei – Fondul rutier, 3371,1 lei - Grădinița, transferuri cu destinație generală 1571.6 mii lei. Venituri locale- 1630799,00 lei, inclusiv: Mijloace colectate - 400.8 mii lei (încasări-plata părintească- 294 mii lei, servicii cu plată – 106,8 mii lei), venituri proprii din impozite și taxe locale - 1230.0 mii lei(impozit funciar -423943,17 lei, impozitul pe venit din salariu – 483367,43 lei, arenda – 219078 lei.)

Notă: 1. Buget= transferuri+venituri locale

2. Transferuri= generale+speciale

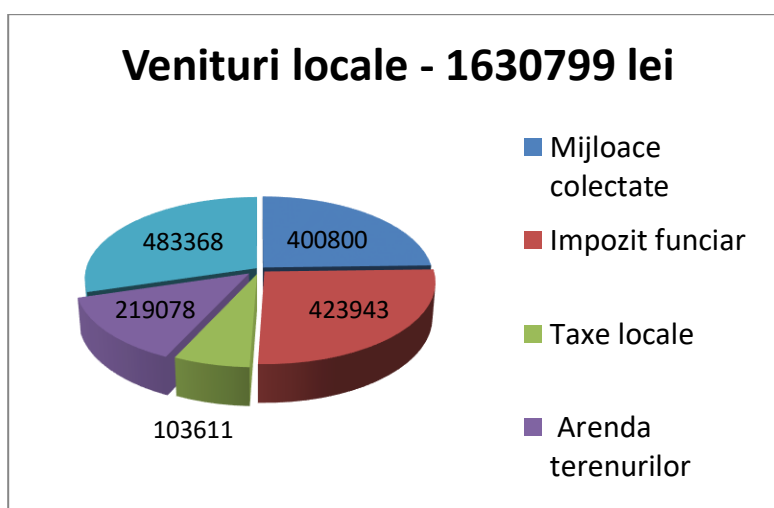
3. Venituri proprii= mijloace colectate+impozit funciar+impozit pe venit din salariu+arenda



Analizând diagrama, atestăm faptul că 70% din buget sunt transferuri de stat și doar 30 la sută, venituri proprii.

71 % din transferurile de stat sunt cu destinație specială- Grădinița, Fondul rutier.

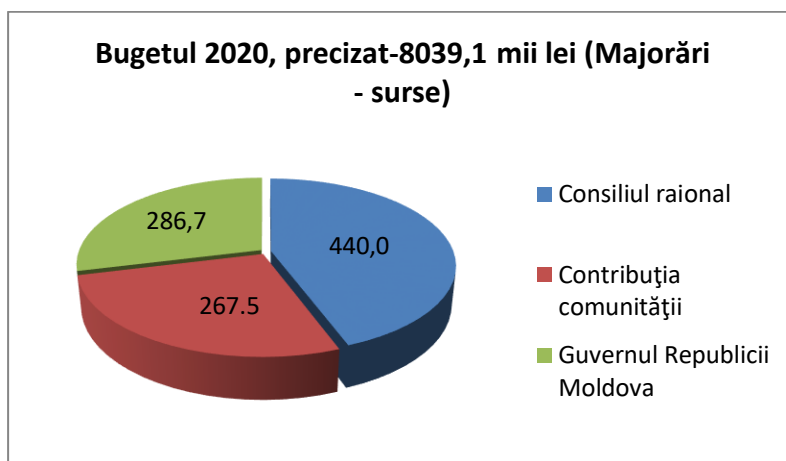
Venituri proprii – 1630799,0 mii lei



NOTA BENE: Transferurile de Stat se calculează în dependență de numărul de populație, suprafața localității, iar veniturile locale se acumulează din impozite și taxe locale, executarea cărora depind de munca receptorului fiscal în scopul acumulării impozitelor și de responsabilitatea cetățenilor de a achita aceste impozite, precum și de cum achită locuitorii noștri plățile pentru arenda terenurilor arendate de la primărie și pentru serviciile acordate de primărie.

Ceea ce am explicat până la moment se referă la bugetul aprobat. Pe parcurs s-au făcut modificări, pentru că au intrat și alte sume în buget.

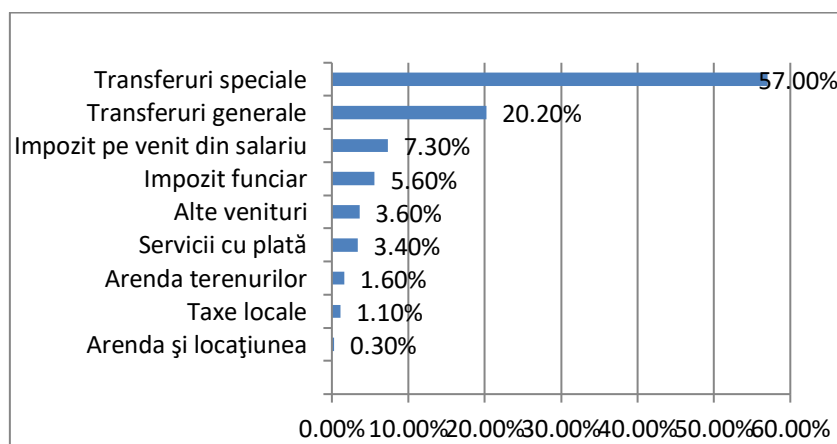
Bugetul a fost precizat la suma de 8039,1 mii lei. Modificările indicatorilor aprobați inițial se lămuresc prin faptul că pe parcursul anului 2020 au fost atrase surse financiare extrabugetare, după cum urmează: pentru renovarea acoperișului la Centrul de sănătate Borogani - 250,00 mii lei, sursa- Consiliul raional, pentru construcția sistemului de iluminat public 190.00 mii lei, sursa - Consiliul raional, pentru reparația drumurilor locale - 267,5 mii lei, sursa - contribuția comunității, pentru iluminat public - 250,00 mii lei, sursa- Guvernul Republicii Moldova, transferuri curente cu destinație generală – 36,7 mii lei.



Executarea reală a părții de venituri constituie 7957,1 mii lei sau 99,98 % față de planul precizat.

STRUCTURA VENITURILOR 2020 (executat)

| Venituri | Suma (mii lei) | % |
|------------------------|----------------|------------|
| Impozit pe venit | 581 | 7,3 |
| Impozit pe proprietate | 446 | 5,6 |
| Taxe locale | 87 | 1,1 |
| Arenda și locațiunea | 21 | 0,3 |
| Servicii cu plată | 270 | 3,4 |
| Arenda terenurilor | 125 | 1,6 |
| Alte venituri | 285 | 3,6 |
| Transferuri generale | 1608 | 20,2 |
| Transferuri speciale | 4533 | 57 |
| Total | 7957 | 100 |



Total, executat- 7957,0 mii lei.

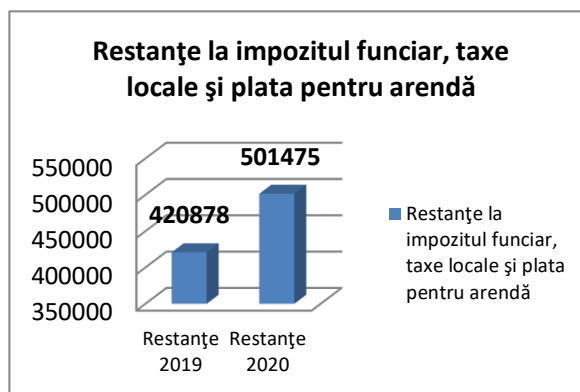
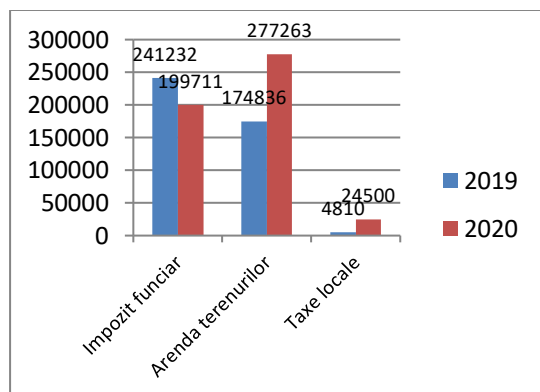
Despre cum stau lucrurile în domeniul executării veniturilor locale, judecăm după datele din tabelul afișat și din diagramele propuse:

Calcularea și achitarea impozitului funciar, al arendeii bunurilor imobile și taxelor locale

| N | Plăți | Suprafața ha | Restanțe 2019 | Calculat 2020 | Achitat 2020 | Restanțe 2020 |
|--------------------|---|-----------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| IMPOZIT | | | | | | |
| 1. | Impozitul funciar pentru terenurile agricole arendate de G.Ț. | 1093,60 | 5920,38 | 93294,87 | 84293,00 | 14922,50 |
| 2. | Impozitul funciar pentru terenurile agricole arendate de SRL | 1509,20 | 11333,00 | 174478,0 | 184898,00 | 913,00 |
| 3. | Impozitul funciar pentru terenurile agricole arendate de persoane fizice | 22,76 | 0,0 | 2116,68 | 1860,9 | 255,78 |
| 3. | Impozitul funciar pentru terenurile aferente construcțiilor arendate de instituții | 0,16 | 0,0 | 14,1 | 14,1 | 0,0 |
| 4. | Impozitul funciar pentru terenurile aferente construcțiilor arendate de persoane fizice | 8,95 | -3885,00 | 6531,52 | 2776 | -129,48 |
| | SUBTOTAL | 2634,6 | 13368,38 | 276435,17 | 273842,00 | 15961,55 |
| 5. | Impozitul funciar pentru terenurile agricole prelucrate de persoane fizice și G.Ț.(care nu sunt date în arendă) | 604 | 165580 | 84532 | 144918 | 105194 |
| 6. | Impozitul funciar al loturilor pe lângă casă/ art.82 (sote) | 635,72 | 33489 | 32028 | 23877 | 41640 |
| 7. | Impozitul pe pășuni | 938,84 | 15369 | 20510 | 14140 | 21739 |
| 8. | Impozitul funciar al bunurilor imobile(case) | | 13426 | 10438 | 8687 | 15177 |
| | SUBTOTAL | | 227864 | 147508 | 191622 | 183750 |
| | TOTAL IMPOZITE | | 241232,38 | 423943,17 | 465464 | 199711,55 |
| ARENDA | | | | | | |
| 1. | Arenda pentru terenurile agricole arendate de G.Ț. | 68,8 | 37048 | 58727,32 | 31392 | 64382,94 |
| 2. | Arenda pentru terenurile agricole arendate de SRL | 150,6 | 137788 | 113109,1 | 49205 | 201692 |
| 3. | Arenda pentru terenurile agricole arendate de persoane fizice | 22,76 | 0 | 17527,52 | 15410 | 2117,78 |
| 5. | Arenda pentru terenurile aferente construcțiilor arendate de persoane fizice | 8,35 | 0 | 7064,12 | 2070 | 4994,11 |
| 6. | Arenda pentru terenurile prelucrate fără contract (ilicit) | 62,88 | 0 | 22649,94 | 18573 | 4076,51 |
| | TOTAL ARENDĂ | 313,4 | 174836 | 219078 | 116650 | 277263,3 |
| TAXE LOCALE | | | | | | |
| 1. | Amenajarea teritoriului | | 4114 | 1080 | 180 | 5014 |
| 2. | Salubritatea | | 696 | 50000 | 32220 | 18476 |
| 3. | Taxa pentru amplasarea obiectelor comerciale | | 0 | 52531,4 | 51521 | 1010,29 |
| | TOTAL TAXE | | 4810 | 103611,4 | 83921 | 24500,29 |
| | TOTAL ACUMULĂRI | | 420878,38 | 746632,57 | 666035 | 501475,14 |

Restanțe

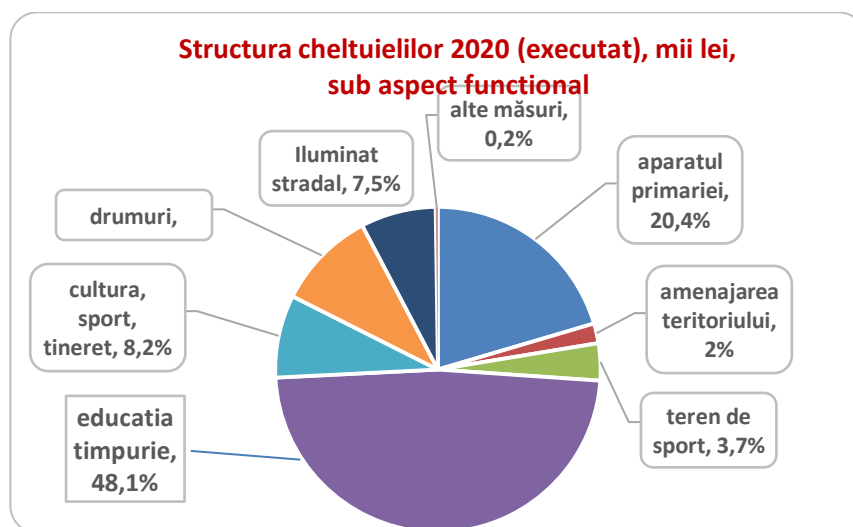
| Plăți | 2019 | 2020 | A crescut/s-a micșorat |
|--------------------|--------|--------|---------------------------|
| Impozit funciar | 241232 | 199711 | S-a micșorat cu 41521 lei |
| Arenda terenurilor | 174836 | 277263 | A crescut cu 102427 lei |
| Taxe | 4810 | 24500 | A crescut cu 19690 lei |



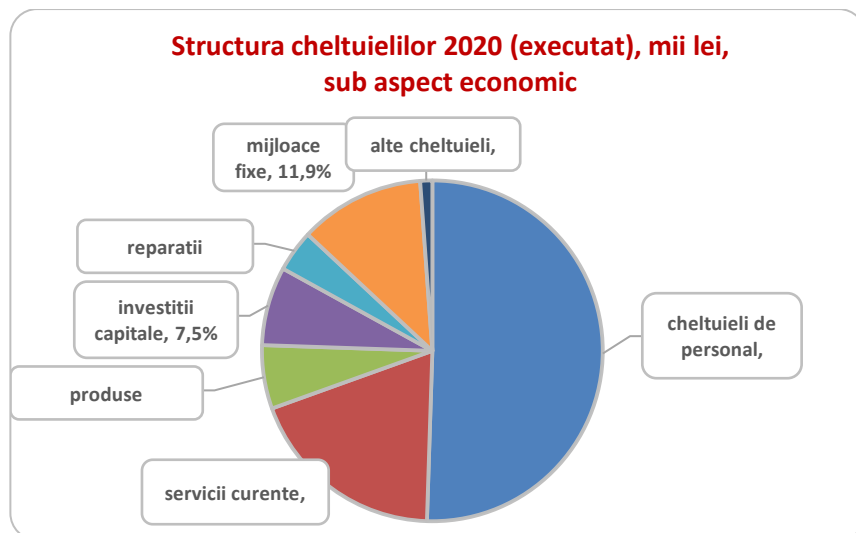
2. Partea de cheltuieli a fost aprobată la suma de 7045,5 mii lei, precizată- la suma de 8774,0 mii lei.

Cheltuielile de casă alcătuiesc 7163,9 mii lei față de planul precizat avem o executare de 81,65 %. Cheltuielile efective alcătuiesc 6100 mii lei.

Structura cheltuielilor 2020 (executat)



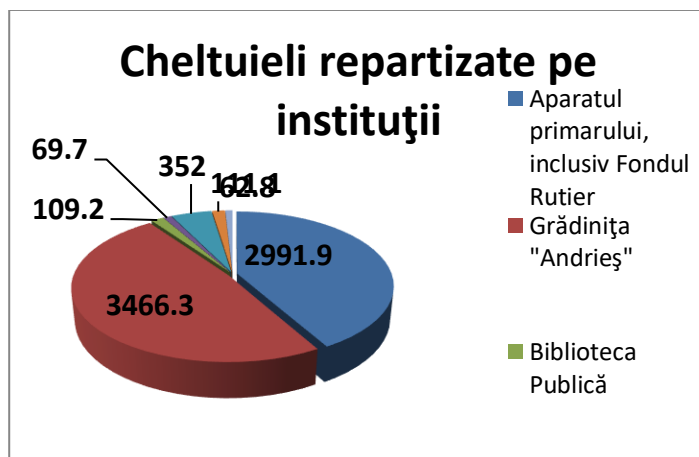
| Cheltuieli funcționale | Executat Suma (mii lei) | % |
|-------------------------|----------------------------|--------------|
| Aparatul primariei | 1 463,5 | 20,4 |
| Amenajarea teritoriului | 141,3 | 2,0 |
| Teren de sport | 264,4 | 3,7 |
| Educatia timpurie | 3 446,3 | 48,1 |
| Cultura, sport, tineret | 588,9 | 8,2 |
| Drumuri | 707,5 | 9,9 |
| Iluminat stradal | 535,1 | 7,5 |
| Alte masuri | 16,0 | 0,2 |
| total | 7163,0 | 100,0 |



| | Suma (mii lei) | % |
|------------------------|----------------|------------|
| Cheltuieli de personal | 3618 | 50,5 |
| Reparatii capitale | 1361 | 19,0 |
| Produse alimentare | 432 | 6,0 |
| Investitii capitale | 535 | 7,5 |
| Reparatii curente | 283 | 4,0 |
| Mijloace fixe | 852 | 11,9 |
| Alte cheltuieli | 82 | 1,1 |
| Total | 7163 | 100 |

Suma totală a cheltuielilor (7163,0 mii lei) a fost repartizată pe instituții care sunt în gestiunea primăriei, după cum urmează:

| Nr. | Instituția | Suma (mii lei) |
|-----|--|----------------|
| 1. | Aparatul primarului <i>Notă: inclusiv Fondul rutier – 472,0 lei</i> | 2991,9 |
| 2. | Grădinița „Andrieș” | 3466,3 |
| 3. | Biblioteca Publică | 109,2 |
| 4. | Biblioteca pentru copii | 69,7 |
| 5. | Casa de Cultură | 352,0 |
| 6. | Colectiv Model „Busuioc Moldovenesc” | 111,1 |
| 7. | Muzeul | 62,8 |



Cu detalii despre executarea bugetului, pe instituții, voi reveni în continuare, în cadrul compartimentului „Realizări 2020”.

De fapt, de cum funcționează toate instituțiile din teritoriu, de cum este gestionat patrimoniul, depinde, în mare parte, calitatea vieții cetățenilor din sat.

REALIZĂRI 2020

Capacități Organizaționale și Funcționale ale Primăriei

Am să încep șirul realizărilor satului în 2020 de la domeniul “Administrație publică” și anume sporirea capacităților organizaționale și funcționale ale primăriei.

Pentru a deveni mai eficienți și mai aproape de necesitățile cetățenilor, în anul 2020 am întreprins o serie de acțiuni în vederea

- Îmbunătățirii serviciilor publice;
- Implicării cetățenilor;
- Creșterii veniturilor locale și implementarea practicilor moderne de management financiar, fiscal, funciar etc.;

Anul 2020, în virtutea situației epidemiologice, legată de virusul COVID-19, a motivat mai multe instituții partenere din domeniul administrației publice, servicii descentralizate, să-și reorganizeze activitatea, valorificând la maximum comunicarea online. Astfel, în scopul informării, formării, sporirii capacităților APL, am avut oportunitatea să participăm la foarte multe instruirii gratuite pe domeniile de competență, mai mult decât oricând. În acest sens, de un real folos ne-au fost atelierele și seminarele teoretico-practice, organizate de CALM, Programul COMUNITATEA MEA, proiectul MiDL, ca răspuns la necesitățile și la problemele cu care ne confruntăm.

Instruirile angajaților pe subiecte, ce țin de domeniile de competență, cum ar fi, evidența contabilă, gestionarea patrimoniului public, particularitățile implementării sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, controlul intern managerial, creșterea veniturilor locale etc., precum și consultarea specialiștilor din primărie în teritoriu, i-au ajutat să devină mai eficienți și să acorde servicii publice de calitate cetățenilor.

În cadrul instruirilor au fost abordate atât subiecte absolut noi pentru APL, ce contribuie la ridicarea calității serviciilor acordate cetățenilor, cum ar fi *Utilizarea platformelor digitale în primărie-instrumentele electronice Msign, Mpay și Mconnect*, cât și subiecte cotidiene, ce nu au răspuns și soluționare de ani de zile, cum ar fi documentarea și înregistrarea cotelor valorice, corectarea erorilor în urma privatizării, etc. ;

O resursă cu adevărat prețioasă pentru sporirea performanței APL, este și „Manualul de creștere a veniturilor APL”, lucrare elaborată de experții din Programul COMUNITATEA MEA, și care a fost distribuită localităților partenere, printre care și Borogani.

În scopul planificării activităților comune a APL și a Programului COMUNITATEA MEA, și anul acesta, deja desinestător, am fost antrenați într-un proces de autoevaluare a performanței angajaților primăriei, folosind un instrument modern, eficient, de autoevaluare- FOCAS. Ca rezultat, am elaborat un plan de acțiuni 2021 pentru îmbunătățirea Capacităților Organizaționale și Funcționale ale Primăriei, ce sunt corelate cu Strategia de Dezvoltare socio-economică a localității.

Astfel, grație instruirilor, consultărilor și asistenței din partea partenerilor noștri de dezvoltare suntem inițiați și folosim cele mai moderne practici de management financiar, atât în procesul de elaborare a bugetului pentru 2021, cât și raportare a executării bugetului pentru 2020.

De asemenea, în cadrul parteneriatului cu Programul Comunitatea Mea și Proiectul MiDL, am fost inițiați în cele mai performante modalități de comunicare cu cetățenii și de asigurare a transparenței în activitatea Primăriei și a instituțiilor din gestiune. În acest aspect, cu un impact major a fost și angajarea unui funcționar public, specialist în relații cu publicul și atragerea fondurilor.

Țin să menționez că fiecare specialist al primăriei administrează domeniul său de competență prin intermediul programelor și platformelor electronice corespunzătoare, cum ar fi programul IC, platforma tender.gov, Buletinul electronic al Achizițiilor Publice (BAP), etc. – contabilitatea, SCITL 2 – Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale, Registrul electronic al actelor locale – secretariat, etc.. Toate acțiunile întreprinse la acest capitol contribuie la asigurarea transparenței activității APL. Fiți de acord, nu orice primărie se poate lăuda cu o pagină web îngrijită și utilă precum Primăria Borogani.

DOMENIUL: DEZVOLTARE ECONOMICĂ LOCALĂ / IMPLICAREA DIASPOREI ÎN DEZVOLTAREA COMUNITARĂ

Sunt sigură că acei dintre Dumneavoastră care participați sistematic la activitățile de raportare ale APL, veți remarca că până în 2019 nu am abordat aceste domenii în alte rapoarte anuale. Anul 2019 a reprezentat o cotitură în ceea ce privește domeniul DEL. Această oportunitate am obținut-o grație participării și câștigării de către APL a concursului de selectare a localităților – beneficiare ale proiectului PNUD „Migrație și Dezvoltare Locală – faza a II-a” pentru perioada 2019 – 2022.

Obiectivul Proiectului MiDL este de a sprijini dezvoltarea comunităților din RM afectate de migrație, prin stimularea DEL, inclusiv prin încurajarea implicării Diasporei în procesul de revitalizare a localităților de baștină.

În 2019, în rezultatul unui concurs au fost selectate 35 de localități din țară, una dintre câștigători fiind și localitatea noastră.

Astfel, localitățile selectate în urma concursului beneficiază de sprijin în construirea unor parteneriate funcționale cu mediul de afaceri și comunitatea migranților, în vederea identificării și promovării unor soluții inovative de DEL. În 2020 am continuat să acționăm în vederea DEL. Pe parcursul anului, pentru locuitorii din sat, în cadrul proiectului, au fost organizate instruirii, consultări cu implicarea experților naționali pe domeniile de competență. Astfel am avut în localitate experți de la MAIB, AIPA, ODIMM, Serviciul fiscal de stat, care au informat și au oferit consultații individuale cetățenilor din localitate care au sau doresc să inițieze o afacere. De asemenea, am organizat vizite de lucru la cele mai performante ferme din raioanele Căușeni și Orhei, pentru schimb de experiență pentru 4 crescători de animale din localitate.

Țin să menționez că proiectul mai include și compartimentul de grant. În acest sens, în 2020, în baza unui concurs adițional, au fost selectate 24 de localități, din cele 35 din proiect, în vederea acordării unor finanțări nerambursabile (granturi) de până la 60,000 \$ pentru implementarea soluțiilor identificate de DEL.

Printre câștigătorii concursului de grant se numără și satul Borogani. Am aplicat cu proiectul **TEHNOLOGII MODERNE ÎN AFACERILE CRESCĂTORILOR DE ANIMALE DIN BOROAGANI**. A fost nevoie de un efort considerabil pentru a cerceta specificul și posibilitățile de DEL, pentru mobilizarea tuturor crescătorilor de animale din localitate și, în final, să reușim să creăm Asociația pentru acțiuni colective de dezvoltare a sectorului zootehnic.

În acest scop am reușit să stabilim un parteneriat larg dintre cooperativa locală a crescătorilor de animale, primărie, Asociația Băștinașilor, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine pentru Carne și Lapte și Fabrica de Procesare a Laptelui din Cimișlia. În continuare, în cadrul proiectului MiDL ne propunem să implementăm tehnologii moderne în zootehnia satului, ceea ce ne va permite să ridicăm nivelul productivității muncii, să devenim mai competitivi și să creștem volumul vânzărilor. În acest sens, în cadrul proiectului ”Tehnologii moderne pentru crescătorii de animale din Borogani”, ne propunem:

- să înlocuim contingentul cu animale de prăsilă;
- să trecem la mulsul automatizat;
- să deschidem un punct centralizat de colectare a laptelui;
- Și, pentru prima dată în Republica Moldova, să instalăm panouri fotovoltaice – ca soluție inovatoare pentru asigurarea stînelor cu energie electrică.

Contractul de grant a fost semnat în 22 iulie 2020. Bugetul total al proiectului: 128195 USD, inclusiv grantul oferit de PNUD – 60000\$. Aplicantul principal: AdB Borogani, Co-aplicanți – 8: APL - 3435\$, Fabrica de procesare a laptelui din or. Cimișlia – 6360 \$, Federația Națională a Crescătorilor de ovine și caprine pentru lapte și Carne / 1000\$, 5 crescători de ovine și caprine din localitate (de la 7000\$ / 20000\$)- 42000\$.

Deja au fost realizate mai multe activități ale proiectului, dintre care:

- Înregistrarea crescătorilor de animale ca persoane juridice;
- Executarea lucrărilor de reparație a încăperii pentru Centrul de colectare a laptelui;
- Executarea lucrărilor de reparație a șoproanelor a doi crescători de ovine;
- Procurarea sălii de muls automat de către un crescător de bovine;
- Primăria a inițiat procedurile de documentare a crescătorilor de animale pentru obținerea autorizațiilor sanitar-veterinare pentru stânele crescătorilor de ovine;

DOMENIUL: IMPLICAREA DIASPOREI ÎN DEZVOLTAREA COMUNITARĂ

Acest domeniu a devenit prioritar pentru localitatea noastră încă din 2017. Astfel în 2017, la 26 iulie, a fost fondată Asociația Obștească a Băștinașilor din s. Borogani care are ca scop primar dezvoltarea locală a satului Borogani prin atragerea în acest proces a tuturor băștinașilor, inclusiv a celor plecați peste hotarele localității.

O primă experiență reușită în acest sens a fost implicarea băștinașilor în rezolvarea problemei accesului spre cimitirul din partea Moldovei. Astfel, astăzi putem spune cu mândrie că realizând acest proiect încă o dată am dovedit că borogănenii sunt uniți, se implică și rezolvă problemele care îi deranjează. Astfel, cu suportul băștinașilor din sat, dar și a celor plecați peste hotare a fost reabilitat, în aprilie 2019, drumul spre cimitir cu lungimea de 800 m. Contribuția băștinașilor a constituit suma de – 23852 lei- 7 % din 334.000 lei MDL –bugetul total al proiectului.

Grație faptului că începând cu luna iunie 2019, satul Borogani este unul din cele 35 de localități beneficiare ale proiectului PNUD/ “Migrație și dezvoltare locală” MiDL – II putem vorbi astăzi despre o altă reușită în scopul dezvoltării comunitare prin implicarea diasporei și anume, inițierea construcției terenului de sport în centrul satului. În mod participativ, prin sondaje offline și online, în aprilie 2019 a fost identificată drept prioritară problema lipsei condițiilor de petrecere a timpului liber pentru tinerii din localitate. De asemenea, prin consultarea cu cetățenii din localitate, precum și cu băștinașii din afară, a fost identificată soluția optimă – construcția unui teren de sport în centrul satului.

Pornind de la necesitățile locuitorilor, am întreprins mai multe acțiuni: am elaborat documentația tehnică, devizele de cheltuieli, am căutat posibilități de finanțare.

Astfel, conform documentației de proiect și a devizelor de cheltuieli, costul total, estimat, al lucrărilor la obiectul „Construcția terenului de sport din satul Borogani, raionul Leova” este de 4035720 lei. Lucrările au fost divizate în 3 etape, pe motiv că suma necesară pentru construcția terenului este foarte mare, or primăria nu are așa posibilități financiare, ca să facă tot obiectul într-o singură etapă:

I etapă- 408,62 mii lei. Lucrările incluse: lucrări de terasament, procurarea porților de fotbal și Construcția gardului pe perimetrul terenului. Această etapă este executată.

Etapa a II-a: 2803,80 mii lei Executarea sistemului de drenaj, executarea terenului de fotbal 45*90m, pista de alergare, tribune;

Etapa a III-a: 823,30 mii lei, asigurarea accesului, amenajarea terenului adiacent;

În primăvara anului 2020 am executat lucrările incluse la I etapă. Au fost cheltuite atât surse financiare bugetare, cât și extrabugetare. Pentru atragerea fondurilor extrabugetare, în parteneriat cu AdB am aplicat la programul de granturi 1+1 „Accelerator”. De asemenea, am desfășurat o amplă campanie de colectare de fonduri din partea populației, inclusiv băștinașii plecați peste hotare. În consecință lucrările incluse în etapa I au fost executate cu un buget total de 397700 lei, dintre care 86300 lei MDL - grant oferit de PNUD/MiDL, 264000 lei- din bugetul primăriei și 47300 lei –din partea băștinașilor.

La 20 mai 2020, în scopul atragerii de noi fonduri pentru implementarea etapei a II-a a proiectului, am solicitat subvenții în avans din Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural. La 27.10 2020 am fost informați că dosarul depus de Primăria Borogani a fost aprobat spre finanțare. Suma aprobată spre finanțare este de 1mln162mii 918 lei. La 03.02.2021 a fost semnat contractul de grant cu AIPA. Urmează să întreprindem acțiunile necesare spre a executa lucrările planificate.

În scopul unei comunicări eficiente cu diaspora, AdB Borogani, în 2020, în ciuda pandemiei, a organizat mai multe ședințe online cu băștinașii, în cadrul cărora s-au pus în discuție problemele satului, proiectele în derulare, planuri de viitor, modalități de implicare a băștinașilor în viața satului.

O dovadă că la capitolul „Migrație și dezvoltare locală” lucrurile evoluează este și faptul că AdB își extinde activitatea și transmite experiența tinerei generații. Astfel, la 20 ianuarie 2020 a fost constituită Asociația de băștinași junior, membrii căreia se implică, participă activ atât în cadrul seminarelor, concursurilor organizate de partenerul nostru de dezvoltare PNUD MiDL, cât și în viața comunitară. Crearea secției de lupte libere pentru fete, ce funcționează pe lângă Casa de Cultură din localitatea noastră

reprezintă soluția problemei identificate de ei. Grație implicării AdB junior, în colaborare cu APL, în prezent 30 de fete sunt membre ale acestei secții.

La fel, un indicator de performanță al Asociației de Băștinași sunt și campaniile de caritate care au fost organizate de Paște și de Crăciun. Aș menționa că de Paște inițiativa a venit din partea celor de acasă, iar de Crăciun, inițiativa a fost preluată de cei din afară. Important este ca să ne unim și să acționăm spre binele localității, acesta este scopul constituirii AdB. Și, nu în ultimul rând, indicator de performanță este și participarea AdB în procesul de atragere de fonduri extrabugetare atât în calitate de partener al APL, cât și aplicant în cadrul concursurilor pentru obținerea granturilor din fonduri europene.

DOMENIUL: AMENAJARE ȘI SALUBRIZARE

În ceea ce privește salubritatea și amenajarea, în 2020 am continuat tradiția începută în 2015. Am menținut pe parcursul întregului an curățenia. În acest scop am întreprins o serie de măsuri:

A. În cadrul campaniei de salubritate: "Borogani – Localitatea Ta Curată!", pe care am lansat-o încă în toamna anului 2015, au fost elaborate și distribuite foi volante în scopul sensibilizării populației despre necesitatea păstrării curățeniei. De asemenea, au fost întocmite avize și înmânate cetățenilor ce nu mențin curățenia, contra semnătură.

B. Pentru salubritatea și amenajarea spațiilor publice (cimitire, parc, intrările în sat etc.) au fost încheiate contracte individuale atât cu persoane fizice, cât și cu juridice - Î.M. "Servicii Comunale Borogani", S.R.L. „Moncomtex”, S.R.L. „Procerspin”, Î.I. „Paiu Maxim”.

C. Ce s-a făcut? Câteva exemple:

- Salubritatea cimitirelor;
- Salubritatea pe traseul Congazcic – Iargara;
- Reprofilarea drumurilor;
- Cositul mecanizat și manual, în parcul central, dar și pe spațiile publice unde nu este acces pentru tehnica specializată – 4 ori/ sezon;
- Au fost efectuate lucrări de îngrijire și înmormântare a deșeurilor de pe teritoriul gunoștii autorizate;
- Anul acesta, în legătură cu restricțiile legate de pandemie, la întreținerea parcului, în ceea ce privește lucrul manual, au fost implicați activ angajații Casei de Cultură;
- După ploile din septembrie, cu ajutorul tinerilor membri ai AdB junior, a fost curățat râulețul Ialpujel de deșeurile aduse de apă;

La capitolul „Amenajare” aș vrea să menționez 3 proiecte frumoase, implementate în 2020 cu implicarea APL, AdB, și a grupului de inițiativă Juriu cetățenești, care au avut un impact pozitiv asupra dezvoltării comunității noastre din punct de vedere al amenajării localității, dar și al implicării cetățenilor în soluționarea problemelor cu care se confruntă pentru a-și crea condiții decente de viață acasă, la Borogani.

1. Proiectul: "Noi suntem viitorul", implementat de către un grup de inițiativă a tinerilor, lider- Jalbă Cristina, elevă a cl.a IX-a, L.T. "Grigore Vieru"; Mentor adult – Tatiana Savițchi, profesoară de limba și literatura română din L.T. "Grigore Vieru", în parteneriat cu APL.

Obiectiv general: Încurajarea și creșterea participării active a tinerilor la dezvoltarea socială și economică în localitatea Borogani.

Activitatea de bază: A fost amenajată Aleea Tinerilor în parcul central, inclusiv bănci, urne de gunoi, iluminare.

Bugetul total: **43890 lei**, inclusiv:

Programul „ProDem” – 10090 lei

APL-24000 lei

AdB – 9800 lei;

Țin să menționez că lucrările de construcție a aleii au fost efectuate exclusiv voluntar de către angajații Casei de Cultură: responsabil principal – Talai Tudor, asistenți: Paiu Valeriu, Cașu Victor.

De asemenea, s-au implicat la etapa de instalare a iluminării pe aleea construită și tinerii din sat.

2. Proiectul „Participarea la guvernare prin Juriu cetățenești locale”, implementat de Centrul CONTACT-Cahul, cu suportul financiar al Fundației SOROS Moldova/ Departamentul Buna Guvernare, aplicant- biblioteca publică Borogani, bibliotecar principal dna Sofia Răileanu.

Activitatea de bază: plantarea a 122 arbori decorativi în parcul central, inclusiv pe spațiul adiacent terenului de sport și aleii tinerilor.

Buget total: **18600** lei, inclusiv:

Soros Moldova – 6900 lei;

APL – 6900 lei;

Contribuția comunității- 4800 lei;

3. Proiectul „Sport în aer liber pentru sănătate și societate”, finanțat din fondurile Uniunii Europene - Solidarity Fund PL, implementat de AdB, în cadrul Programului de finanțare a proiectelor pentru dezvoltarea zonelor rurale și implementat de GAL-ul, „Steaua Bugeac”.

Obiectivul general: Îmbunătățirea infrastructurii de recreere prin amenajarea spațiilor de odihnă pentru cetățenii localității.

Activitatea de bază: instalarea a 4 aparate de fitness pe terenul de joacă din parcul central, a unei mese de tenis și a unei mese de șah pe terenul alăturat acestuia.

Buget total:**72900** lei, inclusiv:

Gal „Steaua Bugeac” – 42000 lei;

AdB – 30900 lei

D. În 2016, Primăria, în colaborare cu Ocolul Silvic Iargara, și implicând cetățenii, a reușit să lichideze 6 gunoiști neautorizate; 3 în aria satului (toate se aflau pe cursul apei-râulețul Ialpujel) și 3 în extravilan. În 2019, cu implicarea elevilor Gimnaziului „Vasile Badiu” – clasa a VIII, dirigință dna Cebotariu Olga, în colaborare cu Inspekția Ecologică Leova, a fost lichidată una din cele mai mari gunoiști neautorizate- de la antena Orange (râpa lui Ciulu).

Totodată, în fiecare an am continuat să evacuăm gunoi din aceleași locuri. Ce vedem astăzi? Unele gunoiști din cele lichidate au dispărut, dar altele se umplu din nou: la fermă, spre răzășie, la intrarea în sat dinspre Congazcic, gunoiștea din partea de nord-est a satului- antena Orange. Îmi pun adesea întrebarea: Când o să se debaraseze oamenii de aceste obiceiuri nocive, atât pentru ei, cât și pentru întreaga comunitate, societate? Oare e mai ușor să duci gunoiul la fermă, decât la porcărie, unde se permite, și unde periodic se fac lucrări de îngrijire, înhumare. Oare ne simțim mai bine când mergem pe drum și trecem pe lângă sacii cu gunoi, decât pe lângă un loc frumos amenajat, curat?!

La capitolul “Salubritate și amenajare”, în 2020, s-au cheltuit în jur de 198690 lei, dintre care:

- Din bugetul local- 94200 lei;
- Din granturi – 58990 lei;
- Contribuția comunității – 45500 lei

Stimați consăteni, la capitolul „Curățenie” consider că avem 2 lacune:

1. Nu am reușit să organizăm serviciul de colectare a deșeurilor de la cetățeni. Sperăm că acest neajuns îl vom înlătura grație implementării proiectului „Mă implic”;
2. În Borogani încă nu ne-am învățat să păstrăm curățenia!

INVESTIȚII ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN SAT

Din instituțiile de învățământ din sat doar Grădinița „Andrieș” este în gestiunea primăriei.

Grădinița de copii „Andrieș” din s.Borogani si-a început activitatea în a.1970. Este o instituție- tip pentru 140 locuri, dar pentru a încadra și copiii de 3 ani, în 2016 grădinița a fost extinsă prin adaptarea spațiului în gimnaziul și liceul din localitate pentru 2 grupe pregătitoare. În anul 2020 au fost înscriși 192 de copii cu vârstele cuprinse între 3-6(7) ani. În ultimii ani s-au implementat multe proiecte ce au contribuit la modernizarea instituției și crearea condițiilor optime de activitate.

Personalul: 13 cadre didactice, toate cu studii superioare, dintre care 7 cu gradul didactic doi.

În realizarea unui demers educacional reușit și în baza paradigmei centrate pe copil, în 2020 au fost întreprinse o serie de măsuri:

***Reparații capitale:** În 2020, în ciuda pandemiei, luând măsuri de asigurare a securității sanitare, au fost efectuate lucrări de reparație capitală a unei grupe(sala de grupa, dormitor, vestiar). Trebuie să menționăm că în executarea acestor lucrări au fost implicați atât angajații instituției, cât și părinții. Costul total al lucrărilor este de 150000 lei. De asemenea, pentru această grupă a fost procurat și mobilier în sumă de 25380 lei (paturi, mini-bucătărie);

***Reparații curente:**

- *traseul de apă și canalizare (piese de schimb pentru vicee, lavuare s.a.) – 13100lei
- *reparație cosmetică- către noul an de învățământ -22000 lei.

Pentru buna demarare a procesului instructiv-educativ au fost achiziționate:

- *vesela - 6000lei
- *albituri -16 800lei
- * 3 nisipiere – 9600lei
- * trimer – 1400 lei
- *material de uz gospodăresc - 5000lei
- *procurarea medicamentelor – 1000lei
- *pavilioane - 73 000lei.
- * echipament de lucru pentru bucătari și lucratori auxiliari - 4500lei

De asemenea, a fost îmbunătățită baza didactico-materială a instituției, creând condiții optime pentru instruirea și educația copiilor. Astfel au fost achiziționate:

- *materiale didactice și rechizite de birou– 10 000lei
- * 9 calculatoare și instalare internet – 78000lei.
- *imprimantă – 4815 lei

CULTURĂ – SPORT – TINERET

Cultura la Borogani este reprezentată de Casa de Cultură, Colectivul Folcloric „Busuioc Moldovenesc”, bibliotecă și muzeu.

Conform statelor de personal, la Casa de Cultură sunt aprobate - 7 unități. În anul 2020 la Casa de Cultură activează 7 angajați, dintre care 3 - la salariu deplin și 5 angajați – la 0,5 unități.

Colectivele ce activează pe lângă Casa de Cultură sunt :

1. Colectivul folcloric cu titlul onorific- model „ Busuioc Moldovenesc ” – 18 persoane
2. Colectivul „Lăstăreii,, - 28 persoane
3. Colectivul etno-folcloric „DoReMi” - 15 persoane
4. Cercul de dans popular - 16 persoane
5. Cercul de dansuri contemporane - 10 persoane

Total:87 persoane

Evenimentele culturale cele mai semnificative din 2020 au fost:

1. Mărțișor 2020 (Șezătoare cu evoluarea tuturor colectivelor Casei de Cultură);
2. Ziua Diasporei, în cadrul căreia a fost încadrat și evenimentul de deschidere a aleii tinerilor;
3. Hramul satului, cu genericul „Borogani e al meu sat”;
4. Revelion 2021, cu evoluarea la bisericile din sat și de la Cociulia, precum și postarea înregistrărilor pe facebook și în cadrul ședinței online cu băștinașii;
5. Participarea Colectivului-model „Busuioc Moldovenesc” în cadrul concursului regional a colectivelor de teatru – noiembrie 2020 (mențiune și premiu bănesc);

Cu referire la muzeu, cea mai mare realizare a anului 2020 este deschiderea unei săli de etnografie.

În continuare vreau să mă refer la un alt aspect al activității instituțiilor de cultură, și anume „ Comunicare. Proiecte. Parteneriate și colaborări”. În acest sens, țin să menționez bibliotecile, care pe lângă serviciile :

- Calculatorul – cheia succesului
- Clubul femeilor
- Educație pentru sănătate
- E-Guvernare
- Democrația se învață de la local la național,

în ultimii ani tot mai mult se implică în procesul de informare, sensibilizare a cetățenilor, în elaborarea, implementarea și participarea la diverse proiecte.

Am vorbit anterior de proiectele de amenajare, de dezvoltare economică locală, de activitatea AdB, toate aceste proiecte reprezintă un model eficient de parteneriat între Primărie și bibliotecă.

Cultura nu poate fi percepută fără sport. De aceea, mai ales începând cu 2019, am întreprins pași concreți în vederea revitalizării sportului la Borogani. Cu acest scop am făcut o amplă campanie de informare, cercetare a problemelor din acest domeniu, tradițiile, necesitățile și preferințele locuitorilor, în special a tinerilor și, după aceasta am demarat lucrările de construcție a terenului de sport, am angajat, din bugetul local- 0,5 unități, un specialist responsabil de sport, am stabilit un parteneriat eficient cu Școala sportivă raională. Grație acestui parteneriat am reușit să deschidem 3 grupe ale secției sportive de lupte libere, dintre care 1 grupă de fete – 14 membri, 2 grupe de băieți: grupa mare – 16 membri, grupa mică-12 membri, am obținut salarizare pentru 0,5 unități – antrenor al secției de lupte libere, echipament sportiv (saltele noi – 18, covor-10mX7m, manechin-1,5m, 27kg). Ca rezultat al acestor acțiuni, am reușit să oferim doritorilor de a participa la secția de lupte libere fără a achita o taxă, așa cum era anterior. Pentru asigurarea condițiilor optime activităților acestei secții sportive, în 2020 au fost efectuate lucrări de reparație capitală a sălii. Pentru a crea condiții de activitate în orice timp al anului, au fost achiziționate 2 condiționere. Cheltuielile se ridică la suma de 98000 lei, dintre care 38000 lei / condiționer, 60000 lei / materiale de construcție. Țin să menționez că lucrările au fost executate de către conducătorul acestei secții – dl Tudor Talai, fără a fi remunerat. Rezultatele muncii de un an, membrii secției de lupte libere le-au prezentat în cadrul competițiilor sportive organizate cu ocazia Hramului satului.

Stimați consilieri, domeniul „Cultură”, în general, și activitățile artistice, sportive, organizate la diferite sărbători și concursuri pe parcursul anului, în special, au drept scop și oferirea, crearea condițiilor de odihnă, relaxare pentru cetățeni, dar, în primul rând, au menirea de a păstra, valorifica și transmite urmașilor noștri tradițiile și obiceiurile, patrimoniul nostru cultural. Datorită funcției pe care o exercit, am ocazia să particip la mai multe evenimente culturale, în diferite sate din țară, chiar și peste hotare, și pot să afirm astăzi că noi, borogănenii, avem cu ce ne mândri la capitolul „Păstrarea și valorificarea tradițiilor și obiceiurilor strămoșești”. Încă mai avem specialiști calificați, bine pregătiți, avem oameni deosebiți în sat, talentați și, foarte important, activi, care doresc și se implică în activitatea culturală.

ASISTENȚA SOCIALĂ

La capitolul „Asistența Socială” am să mă refer la acele acțiuni și realizări pe care le-am obținut nemijlocit datorită activității și implicării primăriei.

Una dintre realizările primăriei în aspect social este acordarea lemnului defoc, deja al patrulea an. În 2020 am reușit să acordăm lemne defoc pentru 193 de familii din sat la un preț destul de mic. Aș vrea ca dumneavoastră să cunoașteți că la 10 noiembrie 2020 ne-a fost eliberată autorizația de tăiere a 8,0 ha de pădure care se află în gestiunea primăriei. La ședința Consiliului Local din 30.09.2020, Decizia nr. 7.14, a fost stabilit prețul unui metru ster – 450 de lei, precum și categoriile de beneficiari: invalizii de gradul I, bătrânii singuri, pensionari, familii cu 4 și mai mulți copii. Țin să menționez că fiecare familie beneficiară a primit câte 2 metri ster de lemne, iar cu persoanele angajate pentru tăiere a fost organizată și transportarea lemnului la gospodari în baza achitării unei sume de 200 de lei de gospodărie.

Din bugetul primăriei au fost acordate premiile participanților la conflictele armate: în Războiul din Afganistan, conflictul armat din Cehoslovacia, dar și pentru participanții la înlăturarea consecințelor avariei de la Cernobil. În total – 3000 lei.

INFRASTRUCTURA

Despre anumite realizări în ceea ce privește infrastructura, am menționat anterior când am vorbit despre investițiile pe care le-am făcut în anul 2020 pe domeniile de dezvoltare: IMPLICAREA DIASPOREI ÎN DEZVOLTAREA COMUNITARĂ, amenajare, investiții în instituțiile din subordine. În continuare am să mă refer la apă, drum, iluminat public- 3 mari probleme ale localității noastre.

Apă:

În ceea ce privește implementarea proiectului „Construcția sistemului de alimentare cu apă a satului Borogani”, cu regret, Vă comunic că în 2020, din cauza iresponsabilității operatorului economic contractat, și falimentării acestuia, întâmpinăm mari dificultăți.

Până la moment:

- Din costul total al proiectului: 11.898.738 lei;
- Valorificat: 11.104.449,89 lei;
- Nevalorificat: 794.288,11 lei.

Actualmente sunt conectate la traseul de apă 898 gospodării.

Cu foarte multe bătăi de cap, în sfârșit a fost conectată fântâna forată în 2018 la rețeaua electrică. E o mare realizare, pentru că astfel sperăm că nu vom mai simți atât de acut insuficiența de apă seara sau în zilele de sâmbătă, pe timp de vară. Pe parcursul anului am expediat mai multe solicitări către SRL „Alexdan” ca să fie reabilite drumurile deteriorate în cadrul proiectului, precum și să înlăture neconformitățile în anumite sectoare. Până la urmă ni s-a răspuns că nu va mai executa nici o lucrare, deoarece îi sunt blocate toate conturile. Urmează să întreprindem măsuri conform cadrului legal, contractului de antrepriză ca să soluționăm conflictul apărut în instanță.

Totodată, am întreprins pași concreți în ceea ce privește aprovizionarea localității cu apă de la Prut, prin magistrala Leova - Iargara. Astfel, am stabilit un parteneriat între satele Borogani, Tigheci și Baiuș și, în toamna anului 2020, am înaintat ADR Sud nota conceptuală a proiectului **Construcția apeductelor magistrale Iargara- Borogani, Iargara- Tigheci și a rețelelor de apeducte interioare în localitățile: Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani din raionul Leova.** Nota conceptuală a fost aprobată de către ADR Sud. Am trecut în a doua etapă de concurs și la 17.02.2021 urmează să depunem proiectul cu documentația tehnică.

Bugetul total al proiectului- 32mln.223 mii lei.

Satul Borogani este inclus în acest proiect doar cu partea de construcție a apeductului magistral Iargara-Borogani:

- Magistrala – 7,3 km;
- 1 stație de pompare;
- 1 castel de apă;
- 2 rezervoare (150m³);

Contribuția din partea comunității: 325 mii lei.

În ceea ce privește serviciul de aprovizionare cu apă, în vara anului 2020, am avut o situație extrem de complicată, generată de 2 PROBLEME:

1. Insuficiența acută de apă pe perioada verii. În mare parte această problemă era creată de utilizarea contrar destinației a apei, precum și de consumul irațional al apei;
2. Datorii mari la achitarea pentru apa livrată. În urma raportului din partea angajaților Î.I. „Servicii Comunale Borogani” s-a constatat că o bună parte de consumatori nu achită pentru apa folosită câte 3, 4 luni, jumătate de an;

Au fost propuse 2 SOLUȚII:

1. Efectuarea unui control cu privire la evidența consumului de apă și la achitarea apei;
2. Introducerea tarifului diferențiat.

Da, a trebuit să acționăm dur, în caz contrar, riscam să pierdem serviciul pe care cu atâta greu l-am inițiat. În rezultat, aceste măsuri au dat rezultate. O bună parte din consumatori au consumat mai puțină apă decât aceeași perioadă a anului trecut. Respectiv, a fost diminuat numărul cazurilor de insuficiență sau chiar lipsă de apă. S-a rezolvat în mare parte problema datoriilor. S-au depistat mai multe curențe în evidența consumului de apă:

- a) Nu se luau lunar datele contorului (din lipsa de angajați); SOLUȚIE: A fost angajată o persoană la 0,5 unități;
- b) Se duce evidența doar a acumulărilor, nu și a consumului real; MOTIVUL: lipsa capacităților instituției și a angajaților; SOLUȚIE: angajarea unui contabil, procurarea programului de evidență contabilă;

Drum: În 2020 am reușit să reparăm 1479 m de drum local. În total, am reabilitat 4 străzi, în 3 părți diferite ale satului. Datele concrete sunt reflectate în tabela ce urmează:

| Nr. | Strada | Sector | Lungimea (m) | Lățimea (m) | Suprafața (m ²) | Cheltuieli | | | |
|-----|---------------|---|--------------|-------------|-----------------------------|------------|--------|----|--------|
| | | | | | | Total | FR | BL | CC |
| 1. | Soarelui | De la liceu-Mardari Maria | 615 | 5 | 3075 | 669081 | 472000 | - | 197081 |
| 2. | Eroilor | Talai, Bucșa-Gherasimov | 424 | 3,5 | 1484 | | | | |
| 3. | Columna | De la cimitirul Moldova-Gavril Gheorghe | 290 | 3,5 | 1015 | | | | |
| 4. | Mircea Eliade | Moara (în capăt, spre pădure) | 150 | 3,2 | 480 | | | | |

În total, în ultimii 4 ani am reabilitat în variantă albă 7561 m de drum local. Aceste lucrări au fost inițiate și gestionate în totalitate de APL. La acestea se adaugă și drumurile reabilitate prin programul guvernamental „Drumuri bune 1-3”: 1310 m (9600 m.p.) de drum în asfalt (2018, 2019) – străzile Ștefan cel Mare (de la Casa de Cultură-Biserică), Constantin Negruzzi (spre garaj), precum și 1150 m (4600 m.p.) drum local în varianta albă (2020).

Investițiile în reabilitarea drumurilor în ultimii 4 ani sunt reflectate în tabela ce urmează:

| Anul | Strada | Lungimea (m) | Investiții (lei) | | | |
|--------------|---|--------------|------------------|---------------|-------------------------|----------------|
| | | | Fondul rutier | Buget local | Contribuția comunității | Total |
| 2017 | Dm. Cantemir, Miciurin, Eugen Doga Testimețeanu, Lozanciuc, Doina | 1630 | 476900 | 82000 | 135000 | 693900 |
| 2018 | Traian, Stere, 31 August, Viilor, Unirii (sector din sus) + Memoriei (garaj-rândul 2) | 3158 | 476900 | 438300 | 156100 | 1071300 |
| 2019 | Columna-cimitirul din jos până la Gavril Gh. + Dacia (M.V. Ciobanu) | 1294 | 474600 | - | 67800 | 542400 |
| 2020 | Soarelui, Eroilor, Columna, Mircea Eliade | 1479 | 472000 | - | 197081 | 669081 |
| Total | | 7561 | 1900400 | 520300 | 555981 | 2976681 |

Pentru 2021 preconizăm să reabilităm în variantă albă 1500 m de drum local - strada Grădinilor. De asemenea urmează să întreprindem măsuri de reabilitare a drumurilor deteriorate în urma ploilor din toamna-iarna 2020, 2021, să redirecționăm apele pluviale care vin peste sat în partea de sud-vest a satului.

Iluminat public:

Încă la adunarea generală din 22 aprilie 2018 ne-am propus să realizăm o serie de obiective, printre care și elaborarea documentației tehnice pentru construcția sistemului de iluminare stradală. Proiectul tehnic a fost elaborat în 2018, iar la 15 martie 2019 am aplicat la programul „Comunitatea mea”, finanțator USAID, cu proiectul „Lumină pentru o viață decentă, în siguranță, la noi acasă!”. Proiectul presupune construcția sistemului de iluminat public cu o lungime de 8 km pe strada centrală a satului și a străzilor adiacente ei. Cererea de finanțare a fost acceptată și la 20.02.2020 am semnat contractul de grant cu programul. Pe perioada verii Primăria Borogani și Comunitatea Mea au desfășurat licitații pentru a contracta agenții economici ce vor executa lucrările. Din noiembrie a început lucrările de instalare a sistemului compania selectată de către primărie, iar din decembrie – compania selectată de către programul „Comunitatea Mea”. La moment proiectul este la etapa de implementare.

Bugetul total estimat al proiectului a fost de 1 mln. 578 mii 300 lei. În urma licitației suma s-a diminuat. Astfel suma licitată este de 1097670,72 lei din care 569116,85 lei constituie grantul oferit de USAID, iar 528553,87 lei este contribuția comunității, achitată cu susținerea Guvernului R. Moldova – 250000 lei, a Consiliului raional Leova - 190000 lei și din bugetul local – 88553,87 lei.

Și, ca o totalizare, aș vrea să menționez că în 2020 AU FOST ATRASE FONDURI EXTERNE ÎN LOCALITATE

ÎN SUMĂ DE **2 mln.430mii 406,85 lei**, inclusiv:

- **GRANTURI- 1mln.740 mii 406,85 lei** (6900lei – SOROS MOLDOVA, 10090lei –ProDem, 42000 – GAL, 569116 lei – USAID, 1026000 lei – PNUD (DEL), 86300 lei – PNUD (Teren de sport))
- **GUVERNUL R. MOLDOVA – 250000 lei** (pentru iluminat public)
- **CONSILIUL RAIONAL LEOVA – 440000 lei** (250000 lei – pentru acoperișul Centrului de sănătate, 190000 lei – pentru iluminat public)

Drept concluzie, stimați consilieri, cred că putem azi afirma că necătând la situația pandemică dificilă prin care am trecut în 2020, am reușit să facem multe. Totuși, încă foarte multe mai avem de făcut.

Așadar, reieșind din raportul prezentat astăzi, precum și în conformitate cu planul strategic de dezvoltare a localității, pentru 2021 ne propunem următoarele priorități:

1. Asigurarea întreținerii și dezvoltării rețelei drumurilor publice locale;
2. Acordarea suportului informațional și logistic producătorilor agricoli la atragerea investițiilor și aplicarea dosarelor de obținere a subvențiilor în agricultură;
3. Valorificarea eficientă a resurselor financiare alocate din Bugetul de Stat și Bugetul Local;
4. Coordonarea și promovarea activității instituțiilor culturale din teritoriu;
5. Dezvoltarea culturii fizice și sportului prin promovarea tinerilor sportivi, prin construcția infrastructurii sportive;
6. Valorificarea obiectivelor turistice din localitate;
7. Monitorizarea procesului de implementare eficientă a Codului Educației și a actelor normative în domeniul educației;
8. Asigurarea prestării serviciilor sociale de calitate și orientarea acestora spre prevenirea sau limitarea instituționalizării copiilor și a persoanelor social-vulnerabile;
9. Promovarea echității sociale și eradicarea discriminării în rândurile persoanelor cu dizabilități, persoanelor în etate;
10. Promovarea printre locuitori a unui mod sănătos de viață;
11. Asigurarea aprovizionării cu apă potabilă de calitate prin Construcția apeductelor magistrale Iargara-Borogani, Iargara- Tigheci și a rețelelor de apeducte interioare în localitățile: Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani din raionul Leova.
12. Asigurarea și menținerea curățeniei în sat prin inițierea serviciului de colectare a deșeurilor menajere;
13. Amenajarea centrului satului, înverzirea satului;
14. Implicarea cetățenilor, tinerilor în viața satului, în atragerea fondurilor extrabugetare;
15. Informarea cetățenilor;
16. Construcția traseului de iluminare stradală;

Bineînțeles că ne dorim ca lucrurile să se întâmple repede, dar trebuie să fim conștienți că schimbarea necesită muncă, timp și neapărat să acceptăm faptul că primarul de unul singur nu poate schimba lumea, e nevoie ca prioritățile pe care ni le-am trasat să fie priorități pentru fiecare dintre noi, fiecare om trebuie să fie implicat în acțiunile care îl privesc, să nu aștepte să facă ceva pentru el. Fiecare trebuie să aibă inițiativă, să își dorească să schimbe ceva, să pună mâna să facă, nu doar să vorbească. Să facă curat, să plătească taxe, să nu arunce gunoaie, să planteze copaci. Altfel zis, fiecare dintre noi trebuie să contribuie prin ce poate.

Stimați consilieri, consăteni, am lăsat în urmă încă un an de activitate a primăriei, a instituțiilor subordonate, un an în care sunt conștientă că am sperat la mai mult decât am reușit să facem, dar Vă asigur că am făcut tot ce a fost omenește posibil ca să onorăm încrederea ce ne-a fost acordată.

Rămân în continuare de părerea că “Prin muncă grea, perseverență și credință în Dumnezeu îți poți trăi visul”

Benjamin Carson

DOAMNE AJUTĂ!